

ELLENZEK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadóhivatal: —
Kolozsvárt, Szentegyház-utca 22.

Egy négyesüvegcentiméternyi tér hirdetési ára
8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok ár-
kedvezményben részesülnek.

Reklam sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 kor.

Nyilttéri cikkek garmond sora után
40 fillér fizetendő.

LEVELEK.

Majláth püspök. — Eljegyzés.

K.-Vásárhely.

Majláth Gusztáv gróf, püspök szerdán este Csik-Somlyóról K.-Vásárhelyre érkezett. A püspök elejébe az indóházhoz kivonult a főgymnasium tanári kara, Hassák Vidor igazgatóval az élén, a ki a püspököt lelkes szavakkal üdvözölte. A püspök a minoritákhoz hajtatott, a hol lakni is fog. Hétfőig marad K.-Vásárhelyt. Ezen idő alatt meglátogatja az előadásokat, megbármálja a diakokat és a közönségből is a jelentkezőket.

Balogh Vendel dr., kézdívasárhelyi ügyvéd, pártunknak e kiváló tagja vasárnap ünnepelte eljegyzését Novák Teréz kisasszonnyal, Kézdí-Vásárhelyt. Az eljegyzéshez szívből gratulálunk.

Kápolna szentelési Hídalmason.

Erdélyben, a mi kis görbe országunkban mindig békességben éltek a különböző vallásfelekezetek, megfértek egymás mellett és tisztelték egymást. Itt nem volt vallásháború, itt nem üldöztek senkit a maga hitéért, boldogultak mindenki a maga hité szerint.

Bebizonyítva látták ezt azt állítást azok, a kik jelen voltak e hó 26-ikán, Hídalmason Hatfaludi Mór nyug. vármegyei főszolgabíró és neje alsó balázsfalvi Cserényi Ilka vendégszerető házánál, mert tudni kell azt, hogy a kápolna-szentelés it, ennél a házánál történt és oly körülmények között a mikor csak az egyik fél, a férj róm. katolikus, a nő ev.ref. És ez jól van így, mert nyilvánuljon valakinek bármily formában a vallásos érzülete végeredményül mégis csak egy Istent hiszünk!

Új házat kapott itt a r. kath. vallásfelekezet, mert a 90-es években a régi lakóház, a melybe bele volt építve a kápolna, lerontott, helyébe új, díszes kastély épült és ennek megfelelően a kápolna is, az új Isten háza egészen újból épült, újból szeretettel fel a szükséges egyházi szerekkel. Költséget nem kimélt az említett buzgó keresztény ur család és nem veszi alkalmatlanságnak azt, hogy lakásuk egy részét istentiszteleti helyiségül adják oda egy község, illetőleg egy vidék r. kath. híveinek.

A kápolnaszentelés 26-án reggel 11 óra-kor vette kezdetét a hívó közönség gyülekezete mellett, a szentelést Bíró Béla apát plébános Kolozsvárról, végezte egy kolozsvári r. kath. lelkész és a beszoaló szarvaskendi r. kath. lelkész segédlete mellett. Elvégezvén a szertartást, végül szép beszédet tartott az apát az egybegyűltekhöz, intve őket a hitre a keresztényi életre.

A kápolnaszentelési szertartás bevégezte után következett az ünnepély vigibor része, a lelki táplálkozás után a testi táplálkozás, következett a vendégszerető háznak és ebben a vendégszerető messze földön ismeretes ház urnójának bőséges dus ebéde.

Azt nem próbálom leírni, hogy miből állott az ebéd, azt nem leírni előlvasni, hanem végig élvezni kellett, hogy az ember fogalmat szerezzen róla.

Az ebéd kezdődött d. u. fél 2 óra-kor és végződött 4 óra-kor, a mikor az apát plébános elindult a vasúthoz, de szűkebb körben eltartott esti 11 óráig és még szűkebb körben reggeli 3 óráig.

Részt vettek az ünnepélyen Hid-Almás lakossai nyelv és vallás különbözőség nélkül, az ebédet részt vett 60 vendég.

Egy jelen volt.

Szerkesztői iroda:
Kossuth Lajos-utca (Máriaffy-ház),
a hová a lap szellemi részét megillető közle-
mények intézendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:
Egész évre 32 korona.
Félévre 16 korona.
Negyedévre 8 korona.
Egy hónapra 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és
ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Nesze semmi, fogd meg jól.

A hadsereg és hadtengerészet szükségleteinek fedezésénél fennáll az a rendelkezés, hogy a magyar ipar a kvóta arányában részesüljön. Amde az idevonatkozó végrehajtási szabályok szerint a magyar ipar részesítése nem feltétlenül és nem az összes szükséglet megfelelő hányadának kiutalása, illetőleg átengedése által történik, hanem olyképp, hogy minden szükségelt cikknek vagy cikk-csoportnál meg-szabadjik, mennyi illeti meg ebből a kvóta arányában a magyar és mennyi az osztrák ipart. Továbbá az is ki van mondva, hogy a magyar iparcikkek csak akkor vétetnek figyelembe, ha éppen olyan olcsón szállíthatnak, mint az osztrák iparcikkek. E rendelkezésnek hátrányos következményei ismerte-senek és a budapesti kereskedelmi és iparkamara is hangsúlyozza azokat évi jelentésében.

Az egyik az, hogy azok a magyar iparágak, a melyek magasabb termelési költségeiknél fogva a régebb és már amortizált tőkével, olcsóbb nyersanyagokkal és olcsóbb, meg tanultabb munkaerővel dolgozó osztrák iparal szembem nem olyan versenyképesek, mint emez, vagy csak veszteséggel, illetőleg haszon nélkül vehetnek részt az ily közszállításokban, vagy pedig egészen visszavonulni és a tért az olcsóbb osztrák iparnak teljesen átengedni kénytelenek. A másik hátrány pedig az, hogy különösen a haditengerészet számára szükséges iparcikkek szállítá-sánál szokott előfordulni, hogy t. i. oly cikkekben utaltatik ki a magyar ipar részére az említett hányad, meg ipari áruk Magyarországon egyáltalán nem is gyártatnak, úgy hogy az ilyeneknél a magyar ipar részesítése tényleg ki van zárva. Ily körülmények között a kvótahányad a magyar ipar számára egyáltalán nem mondható biztosított-nak és el sem érhető. Célzerű volna tehát, hogy a magyar ipar részére pa-piron biztosított hányad már az előze-tes repartíció alkalmával más célzese-rübb és a létező viszonyokat figyelem-bevevő alapon utaltassék ki pl. oly-képpen, hogy a tényleg létező és ver-senyképesebb nevezetesen pedig az osztrákokkal egyenlő olcsó áron szállí-tani képes magyar iparágak számára nagyobb hányadok hasítottassanak ki és az ilyen versenyképességgel nem bíró iparágak ne is vonassanak be. Mert csak így volna a kvóta szerinti rész tényleg biztosítható. Ha azonban en-nek keresztülvitele nehézségekbe ütköz-nék, már hazánkban tényleg gyártott cikkekbe kellene oly hányadot a ma-gyar iparnak juttatni, mely az összes — hazánkban termelt és nem termelt cikkekbebből szükségeslet 1/3-ának megfe-lel. Mert hiába adnak 1/3-ot nálunk nem termelt cikkekbebből és írják el a hazai

származást, az ilyen 1/3 végtére mégis az osztrák iparnak jut. A célz ugylát-szik nem is az volt, hogy a magyar ipart a hadsereg szállításainál részlel-tetessék, hanem hogy egy clausulával a magyar gyárosok további kérelme-zéseinek véget vessenek. A magyar iparnak e clausula üres szavakat, az osztráknak tömeges rendelkezéseket jelent. A magyar ipar meg van elégedve, ha a hadsereg szállításainak összértékéből 1/3 erejéig részesítetik és kívánatos, hogy ezen 1/3 a hazánkban gyártott cikkek-beből jusszon iparunknak. Ez jogos és méltányos és zsenge iparunkra kívánat-os. A mi a bakancsokat kivéve eddig a magyar iparnak jut, az — nesze semmi, fogd meg jól.

A visszavont katonai javaslat.

A kormány németnyelvű féléhivata-lasa azt jelenti, hogy a kormány a póttartalékosok igénybevételéről szóló javaslatokat végleg visszavonja. A javaslat benyújtása — mint az emli-tett lap írja — nagy lehangoltságot keltett annak idején a szabadelvű párt-ban is. Az az önkényes föltevés, hogy a kormánypárt majd csak megbarátko-zik e törvényjavaslattal, mert a mi-niszteriumot nem akarja majd zavarba ejteni, nagyon megboszulhatja magát úgy a javaslaton, mint az egyes személyi-segeken, nem szabad tulbecsülni an-nak a mértékét, amit a szabadelvű párt elbir. Az illetékes tényezők egy pillan-tig se habozzanak tehát elhatározásuk-kal: ha a javaslatot, mert el van hibá-zva, levették a napirendről, akkor revid-ált formában sem szabad neki többé visszatérnie. Ne téveszsze meg magát senki: ez a javaslat menthetetlenül elveszett és elvesz mindenki, aki ragasz-kodnék hozzája.

Veszedelem kívülről.

A magyar kormányt a pártközi béke egyezség dolgában nemcsak ellenzéki oldal-ról támadják, ha nem most már kívülről is, vagyis a külföld részéről is emelkednek fe-nyegető hangok. A londoni Morning Post értesülése szerint a német kormány az érdekelt hatal-mak elé azt az indítványt terjesztette, hogy a kereskedelmi szerződéseket évről-évre pro-logálják abban az esetben, ha egyik félsem él a fölmondás jogával. Az orosz és az osz-trák-magyar kormány már válaszolt erre a jegyzékre; Oroszország az évről-évre való meghosszabbítás helyett a londoni lap sze-rint formális megújítást ajánlott, még pedig öt esztendőre, s körülbelül ily értelemben nyi-latkozott az osztrák-magyar kormány is. A Berliner Tageblatt értesülése szerint

minden attól függ: sikerül-e a német kor-mánynak valamennyi szerződését meghos-zszabítania? Oroszország aligha egyezik bele a meghosszabbításba, mert Amerikában nagy kölesont helyezett el, ennek fejében meg kell szüntetnie a Németországnak adott ke-dvezményeket. Ha pedig a kereskedelmiszer-zódések szövényes csomójában csak egy fonál is megoldódik: a német kormány nem járul hozzá a többi szerződések hallgatag meghosszabbításához.

A mint ebből is kitűnik, a Széll kor-mánynak nemcsak idehaza, hanem a kívül-ről támadó ellenséggel is meg kell küz-denie, s kérdés meddig bírja a harezké-pessége?

Darányi miniszter a Székelyföldön.

Saját tudósítónktól.

M.-Vásárhely, okt. 29.

Darányi Ignác földmíveléstudígyi m. kir. miniszter f. évi október 27-én d. u. Mező-Kapuson keresztül, hol Sándor János szé-kelyögyi kormánybiztos vendége volt, Ma-rosvásárhelyre érkezett. A miniszter fogadá-sánál — kívánsága szerint mellőzték min-den ünnepélyességet. Megérkezése után az Erdély szállóban berendezett lakásán fogadta a kérvényező küldöttségeket.

Elsőnek Dr. Sobess Dénes marosvásár-helyi függetlenségi képviselő a marosvásár-helyi szántó czéh tagjait vezette a miniszter elé, kik földmívelési érdekeik támogatását kérték. Azután gróf Toldalagi László, a ma-rostordavármegyei gazd. egybet küldöttsé-gével tisztelgett, hosszabban vázolván a székelyföldi gazdasági viszonyokat. A mi-niszter figyelmébe ajánlotta a hitelviszonyok rendezését a földhitelintézet működésének általánosításával. Kitért az arányosítás és tagosításra, melylyel a Székelyföldön tart-hatatlan állapotokat teremtetek, a földmives népet legelőjéről és marhadállományától me-gfosztották. Az egész Székelyföldről elpuszt-ult a magyarság gerince, a középbirtokos osztály. Terményeinket értékesíteni nem tudjuk — ugymond, távol esünk az értéke-sítési központoktól; kincstári szállításoknál nem veszik figyelembe a gazd. egyletekben tömörített gazdák szállítóképességét, a ka-tonai szükségleteknél a brassói és szebeni szász és oldh gazdaszövettségeket részesítik előnyben, melyek — bizonyítani tudja: berbe adják a szállítást terménykereskedő-nek. Az egész vármegye területén egyetlen ősi jogon fennálló mezőgazdasági szeszgyár van, s míg szesztermelésre alkalmas termé-nyeink itt jóformán érték nélkül vesznek el, galicziai szeszt fogyasztunk.

Föltárta tovább a veszedelem, mi gazdaközönségünket a filoxera pusztításá-val érte kérvén a szőlők felújítására minta telepek és szőlőszeti iskola létesíttessék Ma-rosvásárhelyre. Figyelmébe ajánlotta a mi-niszternek a székelyföldi löher mag terme-lés elősegítését magvizsgáló állomás v. ki-rendeltség felállításával; kérte a Székely-havasi legelőterületeknek törzs gulájjakkal leendő benépesítését és a legelő kérdés

megoldását, hogy az állattenyésztés ismét fellendüljön.

A miniszter tüzetesen felelt és meg-ígérte a gazd. egylet támogatását. A hitel-kérdés a magyar földhitelintézet s más pénz-intézetek által lassan és fokozatosan ren-deztetik — ugymond, de az intenzív ered-ményhez feltétlen megkivántatik a gazda társadalom hathatós támogatása. Elő kell te-hát ezeket segíteni működésükben. Örvend, hogy ily leplezetlenül tárták fel a bajokat; azért jött, hogy az érdekeltekkel személye-sen tárgyaljon. Az írásban is beadott ké-rést a székelyügyi miniszteri megbízott elő-terjesztése folytán is ismeri, támogatja; nem egy kérdés lesz mit teljesíteni fog, kéri az érdekelteknek őszinte, buzgó közreműkö-dését.

Marosvásárhely város közönségét Dr. Bernády György polgármester vezette a miniszter elé, felfejtven e második ma-gyar gócpont támogatásának szükségese-gét.

A marosvásárhelyi Székely Társaság felajánlotta a miniszternek támogatását, mit a miniszter örömmel fogadott, mivel az ál-lam támogatásnak is csak úgy van látszata, ha a társadalom azt értékeli és elősegíti. Sánta Albert birtokos a nyáradméti kis-gazdák szőlőjének feldíltatásához és a kény-szeradó végrehajtás beszüntetéséhez kérte a miniszter támogatását. Szentháromság és Bede községek eddig 30—40 ezer forintot vettek be a szőlőből évenként, most nem kapnak egy krajczárt sem.

Az idén kétszer vert el a jég, az árvíz is tönkre tett — ugymond. Nincs menekvé-sünk a bajból, ha segítséget nem kapunk. Gyalakata és Baczka-Madaras község la-kosságának kérését egyszerű harisnyás szé-kelyek tolmácsolták, ékes falusi nyelven. Szövetkezetek kérték, hogy annak segé-lyével két nagybirtokot megvásároljanak. A miniszter megígérte, hogy ügyüket megvizs-gálja és támogatja. Alsó-Idécs és Tótfala a jégverés után nyújtott vetőmag segélyt kö-szönte meg, Mező-Csávás földmives iskolát kért. Még egész serege járult a magán ké-relmezőknek Darányi elé. Erdeme szerinti támogatást ígért mindenkinek. Este 6 óra-kor a miniszter átment a kaszinó helyiségébe hol társadalmi életünk vezető munkásaival egyenként is megbeszélte a teendőket. Élén-ken érdeklődött a legpróbb dolgok iránt is.

Este 8 óra-kor közvácsora volt az Er-dély szállóban. Itt is az ügyek megbeszélése folyt — köszöntők nélkül. A társaság 1/10 óra-kor oszlott szét.

28-án reggel a miniszter és kísérete Nyárádszeredán át Szovátára majd Székely-Udvarhely felé ment.

Kíséretében vannak: Sándor János kormánybiztos, Balogh Vilmos és Horváth Sándor miniszteri tanácsosok, Bartók József osztálytanácsos, Györy Loránd min. titkár, Virkner János orsz. állattenyésztési főfelügyelő, Szász István felügyelő.

TÁRCZA.

Híres nők.

(Valami a nőemancipációról.)

Irta:

Dominusz Ede.

Aktuális dolog, sokat vitatott kérdés, melyet tökéletesen megoldani igen nehéz, vagy egyáltalán lehetetlen: a nőemancipa-tió kérdése. Pedig az a száraz tudomány, melyet statisztikának neveznek, azt bizo-nyítja, hogy a civilizált államokban a nők száma évről-évre felülmúlja a férfiakét, mi-ként tudjanak tehát megfelelni annak a szé-les körű s magasatos feladatnak, melyről egy török közmondás azt tartja, hogy „a nő kizárólag a férfiert van.” Azt hiszem min-den teremtet élő lény előbb önmagának, — és csak másodsorban a másoké is.

Ki gondoskodik a férjéhez nem me-hető nők millióiról, a nem önmaguk és ezen fontos kérdésnek köszönhető, hogy a leg-több államokban (még Oroszországban is) kenyérkereső pályákon képezik ki a nőket. Mindenütt megnyílnak az egyetemeken kapui a nők számára és ma már a nők is lehet-nek tanárok, ügyvédek, orvosok. Nálunk is (a jogi pálya kivételével).

A nőemancipáció agitatója századokig egészen az ó-korba megy vissza. Ennek da-czára korunkban csakis a nagy Amerikának egy kis területén a százezer lélekkel bíró Wyoming államban van a nőknek teljesen egyenlő jogosultságuk a férfiakéval. De ez is csak a politikai szabadságának az ered-ménye. Van ugyanis egy másik faja a sza-badságnak, mely bár a lelkiismeret szabad-

ságával együtt gyakoroltatik és szintén ma-gánjellegű, mégis tulmegy a magánélet kö-rén s ez az életpálya az oktatás sza-badsága.

A nőknek a felsőbb oktatási intéze-tekbe és egyetemekre bocsátásának kérdését egymásután oldották meg Svédországban (1860.), Olaszországban (1876.) Norvégia-ban (1884.), később Franciaországban, Svájc-ban, Németországban. Legujabban pedig nálunk nyíltak meg az egyetem kapui a nők előtt. Angliában külön felső oktatási intéze-tek nyitottak a nők részére; ilyenek a híres Giston College és Newnham Hall egye-temi collegiumok. Amerikában (Bostonban) 1874-ben alapították a nők első orvosi col-legiumát, Londonban pedig 1877-ben.

Nem szabad és nem is lehet kicsinyel-nünk azon sikereket, melyeket a nők az érin-tett államokban főleg az orvosi pályán ed-digél fel tudnak mutatni. De még sokkal nagyobb sikereket értek el a nők a közok-tatási pályán, mint a mely reájuk nézve csakugyan konvenialis. Igazi kitünőségek vannak közöttük. A mult században egy hí-res bolognai egyetemi tanár hosszab beteg-sége alatt a mathezis tanításában leánya helyettesítette. Ugyancsak a felső mathezis tudományában nagy hirre tett szert egy an-gol nő: Miss Somerville, ki mellékesen rá-ért nagy családját is nevelni.

Más pályák is szép számmal nyílnak meg a nők előtt. Hogy mi mindenre képes a női genialis, igazolja az alábbi névsor kivonat, mely évek óta összgyűjtött adata-imnak javát képezi.

Kaliforniában egy asszony oly ügyes szerkesztői gyermekkocsit talált fel, hogy ötvenezer dollárt szerzett tulajdányával Walton Cs. Mária nevű nőt annyira bán-

totta az amerikai vasutak robaja, hogy fel-talált egy készüléket, mely a kerekék zaját elfojtja, míg a mérnökök mindaddig hasztal-an törtek fejüket, hasonló czélú s szerke-zetű gépezet feltalálásán.

Grene Katharina, egy washingtoni tiszt özvegye pompás gyapottisztító gépet talált fel. Kinight kisasszony ügyes papir-zacsok készületek konstruált, egy másik ki-sasszony, kinek uszályát bepiszkította az utoza pora, utoza seprő gépet talált fel.

De maradjunk a katedránál. Két an-gol hölgy: Miss Alice Cumming és Miss Maria Bothwell, kik tanulmányaikat a híres Queen Margaret collegiumban végezték 1892-ben a glasgowi egyetemen iratkoztak be elsőnek az orvosi pályára; 1895-ben avat-ták őket (ezuttal először nőket) baccalau-russá és a sebészet magisterévé. A promo-tion a hölgyeket férfi collegiák természetesen viharos éljenzessel fogadták.

Dublinban Miss E. Dixont egy fiatal tehetséges nő orvost egymásután háromszor is kórházban alkalmazták. A római egye-temen Laboris la Terezina nevű 18 éves le-ányt avattak doktorrá a jogi szakkból. Különb az olasz nőknek már a középkorban is jogtudó híruk volt volt A bolognai egye-temen négy asszony professor tanított. Ugyanezen egyetemen működött a mult szá-zadban D'Agnesi Maria, ki szerelmét ál-doztta fel a tudományért. Egy fiatal profes-sor szerette és a tudós kisasszony viszo-nozta szerelmét. De a tanár azt kívánta, hogy válasszon közte és a katedra között. D'Agnesi Mária nem tudott megválni a tu-dománnytól s midőn ezért kedvese elhagyta, a fájdalom annyira megtörte, hogy kolos-torba ment apácának.

Voltak és vannak női építések. Ter-mészetes, hogy eddig ilyenek csak Ameri-kában voltak. Ma már vannak a mai konti-nensünkön is. Amerikában ugyanis a nők inkább keresik azokat a pályákat, melyekre lépni addig csak a férfiaknak volt joguk.

Női orvosokban, női ügyvédekben női gyárigazgatókon ma már senki sem csodál-kozik „odaát”, de azért annak idején mégis feltűntetett keltett; hogy a sanfrancisco-i sana-toriám építési tervére kiirt pályázaton az első díjat két nő nyerte el: N. Mary Gam-son és Hands kisasszonyok. Ezen eredmény, mivel a pályázaton számos elismert tehet-séges építész vett részt, annál meglepőbb volt a nyertesek fiatal kora miatt is. Gam-son k. a. 17 éves, Hands k. a. 18 éves volt. A két fiatal hölgy két évig tanult architek-turát és és egy ideig a newyorki gyakorlati rajziskolába jártak. Ők az első női építé-szek, kiknek tervei alapján egyáltalán épít-tettek; (San-Franciscóban.)

Kitűnő női nemzetgazda Dazsinszky Zsófia, ki Zürichben végezte nemzetgazda-sági és történeti tanulmányait, jelenleg több német és lengyel szaklapnak dolgozó társa. Bécsben lakik, hol tudományos körökben felolvasásokat is tart. Varsói születésű. Na-gyobb statisztikai munkán dolgozik, mely-ben a női kérdéssel foglalkozik. Ő az egye-düli, ki statisztikai alapon műveli a nem-zet gazdaság tani.

Hát még a női agitátorok, mert ilye-nek is vannak természetesen Amerikában.

Igy Lease Mari nevű ügyvéd Kauzas-ból, egy negyvenhat éves asszony, két gyer-mek anyja, a washingtoni capitolium egyik legjobb szónoka. A paraszti szövetségé-nek szószólója. Lázás tevékenységéről meg-győződhetünk a következőkből: egy hét

alatt 160 beszédet mondott el az uzsora kamatok tulságos szedése miatt egy sena-tor ellen. Minden beszéd másfél óráig tar-tott. De képes volt három óra hosszat is beszélni megszakítás nélkül. Beszéde köz-ben két ember elájult a fulladásig telt te-rembe.

A nemzetek társadalmi műveltségének legbiztosabb és legáltalánosabb ismertető jele az a tisztelet, melylyel a nők iránt vi-seltettek, de nem pusztán komentionális illemszabályok által, hanem a nők tehet-ségéhez és hivatásához mért munkakör kisza-bása és biztosítása által.

Művelni kell őket női hivatásuk ter-mészetes körében az igaz, de egyuttal ké-pesíteni kell őket arra is, hogy az önálló kenyérkereset módja ne legyen tőlük meg-tagadva, ha életviszonyaik őket ezen pályára kényszerítik. (Ilyen pl. a kereskedelmi pálya is.)

A század rohamos haladása sok dol-got megváltoztatott s csupán a nőnevelés rendszerében észlelhető bizonyos elfogultság, mely óvakodik a legelőterovalóbb reformok-tól is. Évtizedek munkájába került, míg a társadalom a tanítóképző intézetek létjogát elfogadta és még ugyancsak évtizedek munkájába fog került, míg a szülőket felvilá-gosítani és meggyőzni sikerül, hogy e té-ren, valamint a szüni tanodák terén tul-productióval állunk szemben.

Mi is úgy járunk nem sokára, mint jártak a departement de la Saine-ban, hol 25 megüresedett tanítónői állásra 4185 pály-lyázó jelentkezett.

A szülőket elfogja az oklevél vagy a dicsőség láza s leány gyermekeiket nyakra főre küldik a kvalifikáció fábrikába, vagy

Székey akció a Dávid Ferencz Egyetben.

++++

A nagytevékenységű Dávid Ferencz Egyet megkezdte a székey akcióit. Dr. Boross György theol. dékán, ki székey kongresszus az unitárius egyház részéről előadó volt a D. F. E. mostani közgyűlésén az alábbi indítványt tette.

Indítvány.

Tekintettel arra az elszomorító romlásra, amely a magyar nemzet különböző társadalmi rétegeit, s ezek között a székeyiséget föltűnő módon veszélyeztet, egyszerre anyagilag és erkölcsileg is; tekintettel arra a szomorú tapasztalatra, hogy a templomgyakorlás, az erkölcsös életre törekvés e miatt lazulóban van; s tekintettel arra a mélyen lesújtó tapasztalatra, melyet a legközelebbi tartott székey kongresszuson számtalan oldalról megvilágítva nyilvánosan bebizonyítottak, hogy minden bajnak és veszedelmnek első és egyik legfőbb oka a székeyi italk fogyasztásának egészen a részegeskedéig elfajulása:

Indítványozom, mondja ki a D. F. E. mint erkölcsnemesítő társulat:

1. Programjába fölveszi és minden módon arra fog törekedni, hogy hatáskörében, feladatában, ifjúság és közgyűlésein felmutassa azt a nagy veszedelmet, amely az erkölcsi, vallási, családi és társadalmi életet fenyegeti a pálinka használsa miatt.

2. Mondja ki a közgyűlés: hogy fölhitvatnak a főkegyetek, hogy az új egyeteli első földadatul tűzzék ki, hogy a körülükben eső mindenik községben tartandó gyűlésekben, az önképző-körökben és a kínálózó más módokon legjobb ügyekkel arra fognak törekedni, hogy népünk fölvilágosodjék arról, hogy a filléres költségek és legbizonyosabb módja a kisbirtok elpusztulásának, a tönkre jutásnak; hogy a korcsmai élet megalázása minden tisztességnek; hogy a részeg ember a legnagyobb csapása a családi békességnek és a polgári csendnek és nyugalomnak.

3. Ezzel kapcsolatban a Dávid Ferencz Egyet tűzze ki jutalmul a Hajos János és Brassai alapítványok ez évi kamatait azoknak a terveknél jutalmazásáért, a melyek szerint községeinkben és városainkban kísérlet tétetik az 1. és 2. pontban felsorolt veszélyes irányzat megakadályozására.

Választmány az indítvány indoklását magáévá teszi, a célt helyesli s e végett ajánlja a közgyűlésnek, hogy a jövő egyetli évre a Brassai és Hajos alapok kamatjából tűzzön ki egy 15 és egy 10 koronás jutalmat azon terveknél, a melyeket a lelkes vagy a tanítókat saját községeikben szerzett tapasztalatok alapján és megteendő kísérletek után szerkesztettek, benyújtanak, helyesnek és célravezetőnek tartanak.

Ezen irányban a fiók-egyletek útján hivassanak fel a lelkes és tanító ifjai, melegen ajánlatban figyelmükbe, hogy a székeyi mentő akciónak ezen ágát, mely a mi egyetli életünk körébe tartozik, karolják föl lelkes kitartással, példás buzgalommal, mert minden lépésnél nyomában áldás fakad a házra és a polgárok boldogságára.

A tervezetek benyújtása határidejéül 1903. június 15 jelöltetik meg.

Az összes tagokra kiterjed.

— Közgyűlés a javaslatot helyesli, elfogadja, s határozza, hogy hirdetessék pályázat 15 és 10 kor. jutalommal. A pályázatban kivétel nélkül bármely tag résztvehet.

Az aradi sikkasztás.

++++

Ujabb részletek.

Aradról írják:

Bóhm, a sikkasztó, mint egyszerű fizeszeresinas kezdte pályáját, később segéd lett, aztán magánzorgalmazól magasabb kereskedői pályára készült majd egy aradi pénzintézethez kishivatalnoknak került. Idővel előkelő állásba jutott egyik aradi takarékpénztárnál, a honnét átvitték az Aradi Ipar és Népbank-hoz, hol csakhamar az intézet élére emelkedett.

Bóhm családja a legnagyobb nyomorba

jutott, mert a vezérigazgató minden elszakított pénzt a bórzen játszott el. Tegnap már az éhezéig voltak, úgy, hogy egy aradi gyáros kétszáz koronát adott neki, hogy a legnagyobb nélkülözéstől megmentse őket. Bóhm még a múlt hét végén átadta az iparbank igazgatójának huszonkétezerkoronáról szóló debiztosítási kötvényt és felajánlotta óráját és gyűrűt is, a mit azonban az igazgatóság nem fogadott el.

A sikkasztó vezérigazgató évi jövedelme az intézetnél körülbelül tizenhatezer korona volt, s ezen kívül más vállalatoktól is voltak jövedelmei. Valószínű, hogy saját jövedelmének megfelelően egyszerűen mondhatni, szerényen élt. Költséges kedvtelése nem voltak, s minden szórakozása abból állott, hogy vasárnap délutánonként filléres alsóst játszott.

Minden évben meglátogatott egy nagyobb fürdőt, mert különösen az utóbbi időben, szervezete erősen meg volt támadva. A fürdőzés költségeit azonban nem sajátjából fedezte, mert erre a célra neki az igazgatóság évente ezer koronát szavazott meg.

Hogy milyen furfangosan csalta meg az intézetét Bóhm, az is bizonyítja, hogy a behajthatatlannak minősített és már leírt követeléseket újra beállította a vagyonkimutatásba, hogy kedvezőbb üzleti eredményt tüntessen fel s ezen ötvenezer koronára rugó összeg után osztalékot fizetett a részvényeseknek. Ezen, bár hamis mérlegből eredő nyereséget a részvényesek tényleg felvették s így ezen összeg a hiányt csökkentti.

Krüger emlékiratai.

++++

A Times kivonatokat közöl Krüger emlékirataiból, a melyben elmondja, hogyan szerzett Krüger magának és népének a fenevadakkal és vad néptörzsekkel folytatott küzdelem árán házat és hogyan biztosította ezt a házat azzal, hogy okosan javára fordította a benszüllött egyenlenségét.

Az első kivonat elmondja, hogyan lőtte le Krüger 14 éves korában az első országlánt, a másodikban elmondja, hogy vizgázatlanságból egy orszáruv alá került, a melyet azután alulról agyonlőtt, de azért vizgázatlanságért sógora alaposan megverte. A következő kivonatokról leírják a moszeliakca-törzs ellen 1836-ban és Szecseli törzsfőnök ellen 1852-ben folytatott harczokat. Elmondja, hogy az utóbbinak leverése után Scholtz örnagy Liwingsstone angol hitérítő házában egész műhelyt talált fegyverek kijavítására és sok hadiszert, a melyet Liwingsstone Szecseli számára gyűjtött. Ez megszerzése volt a Sandriver-egyezménynek, a mely megtiltotta, hogy kaffereknek fegyvereket és lőszereket szállítsanak. A fegyvertárt lefogalták, de a burokat Liwingsstone nemokára egész Angliában szidta és gyalázta ezért. Krüger elmondja azután, hogyan kötött békét Mosf bázisfőnökkel Oranje szabadállam megbízásából. Az emlékiratok egyik részében elmondja Krüger, hogyan ment egymagában egy sötét barlangba, a hol egy csapatot ostromolt a katonaság, a mely Podgieter Haman halálát akarta megszerezni. Beszélte hozzájuk az ő nyelvéükön, mintha hozzájuk tartoznának és bár sikertelenül, azt ajánlotta neki, hogy adják meg magukat.

Mikor Van Rensburg és Schönmann között kitört a polgárháború, Krüger nem akart résztvenni a vizslájkodásban, de mikor mégis belekeveredett, nem nyugodott addig, míg a közvéleményt diadalra nem segítette. Krüger határozottan tagadja, hogy keresztény református egyházát államegyházá akarta tenni. Schönmann schwarzkopjei veresége után Rensburg embereit visszatartotta az üldözéstől és pedig olyan sikerrel, hogy tárgyalásokat indítottak, a melyek megegyezésre is vezettek. Emlékiratai utolsó részében elmondja, hogyan jött Shepstone Pretóriába az ország amekálása végett. Minthogy Krüger átlátta Shepstone terveit, kérte Burger akkori elnököt, ne engedje meg, hogy Shepstone fegyveres erővel a városba jöjjön, hacsak kellő fedezet alatt nem jön. Burger azonban nem hallgatott rá. Akkor éppen elnökválasztás előtt állottak és már a választás előtt is nyilvánvaló volt, hogy Krügernek nagy többsége van. Krüger Burgerhez ment és azt aján-

lotta neki, hogy pártjára tereli a burgherek többségét, ha világosan kinyilatkoztatja, hogy az ország függetlenségét megvédi. Attól a naptól fogva azonban már az angol zászló lobogott a köztársaság fölött. Burgerrel azt mondja Krüger, hogy nagy intelligenciájú és nagy tehetségű ember volt és már korán arra törekedett, hogy az ország közigazgatását javítsa és a külföld és Tranzval között kereskedelmi összeköttetést létesítsen. Csak azt az egyet lehetett szemére vetni kormányának, hogy nézetei vallási és más kérdésekben nagyon eltértek a burgherek nézetétől.

Egyetmás.

← A gyűmölös évszóról.

Érdekes és sokban megiszérlésre méltó cikket közöl egy német újság a gyűmölösről, illetve a gyűmölösévszóról. Vizsgálat kiderítette, hogy a gyűmölös, mint eledel az éhséget csillapítja ugyan, de rendes táplálkozásra teljességgel nem való. Ahhoz, hogy az emberi szervezet a test napokénti táplálására szükséges anyagot elegendő mennyiségben megkapja, naponta husz kiló gyűmölösöt kellene megenni, amivel azonban 18 liter folyadék is kerül a szervezetbe. Már pedig ezt huzamosabb ideig az ember ki nem bírja. A gyűmölös inkább csemegeként való, mint tápláléknak és aki szereti az egészséget, jól teszi, ha okosan és vigyázva él vele. Nem lehet eléggé ajánlani az embernek, hogy gyűmölösöt, ha csak lehet, meghámozva egyen. A gyűmölös héja, akárhogy megmossák is, tele van ártó gombákkal, amely szorosan odatapsad, sőt befúrja magát, úgy hogy csak a gyűmölöshéjjal együtt lehet eltávolítani. A gyűmölös kemény magját soha sem szabad lenyelni. Esetek bizonyítják, hogy a belek megbetegedésének jelentős része lenyelt gyűmölösmagból származott. Ami meg azt a kérdést illeti: hogyan egészségesebb a gyűmölös: nyersen-e vagy főzve, a cikkek a főtt gyűmölösöt ajánlja inkább, mert a nyers nehezebben emészthető és a szervezet ellendülő erejét gyöngíti, főként némely ragadós nyavalyával, mint például a tifusszal és a kolérával szemben.

→ Ebéd-bérlétek.

London sok mindenben felülmulja a többi városokat. Praktikuságáról élénk példát nyújt az a társulat, amely ebédekért szállít házhöz. A Distributing Company csinos motoros kocsiokkal pompás étkezőfogásokat szállít házhöz, olcsón és kitűnően elkészítve s oly változatos étappal, amivel a legnagyobb vendéglők sem dicsekedhetnek. Egy-egy napra való háromszori lejáról 3 shillingért gondoskodik, vagyis oly áron, amint áron egyetlen háziasszony sem képes az ebédet előállítani. A tojást annyiféleképpen készítik, hogy szinte már lehetetlenségnek tetszik ugyan változtatni kieszelni. Salátá 97 féle van ezen az étápon, amelynek változatosságáról pályázatok útján gondoskodik a vállalat. Mindenféle nemzet eledelét szállítja a Distributing Company s a házhöz hozott étkek forrón vagy jégáldágon, aszerint, ami az étel természete, kerülnek a csimzethez. Arról is gondoskodik a vállalat, hogy megmossa az edényeket, evészközeiket, melyeket piszkosan szállít az aztán tisztán hoz vissza és sohasem történik tévedés. Egy szóval jó dolguk a londoni háziasszonyoknak, akiknek már cselédre sincs szüksége eszerint.

→ Hajóásár.

A valódi hajból lett a hamis haj és a mi most parolka, azelőtt természetes disze volt valami megszorult fejnek, a melyek aztán üzetelt csinált a fürteiből. Az ember csak akkor tudja meg mennyi hamis hajat viselnek a világon ha, olvassa, hogy mennyi valódiságos haját összevásárolnak. Egy egész tömeg embernek ad kenyeret — a borbélyokat nem is számítva — a mások haját és a mások kopaszágát. A hajszergő ágensnek keresztlát-kasul utazzák Németországot, Franciaországot, Itáliát, Oroszországot, Svájcot, sőt elmennek Kínába is aratni. Természetesen nagy rábeszélő képesség kell ehhez a mesterséghez, a mivel az ágens ráveszi a szegény parasztlányt, hogy hitvány pénzért odaadja szép, hullámos haját. Különösen a Bretagnei lányoknak gyönyörű puha, finom, selymes a hajuk, a miért nagy pénzt adnak a londoni dámák. Sőtétbarna és fekete haját Franciaország, Itália, Portugália és Kína lífálnak, aranyzókat Svédország és Németország, szalmasárgát Hollandia és Norvégia, Magyarország, hála istennek, nincs az eksportáló államok között. Nagyon ritka és nagyon drága az ősz haj — ma már fiatalon kopaszodnak meg az emberek — ilyet csak Párisban árulnak, a hol egy unciáért — körülbelül 28 gramért — 700 frankot követelnek. A statisztika szerint átlag egy francia nő levágott haja öt és fél unciát, egy olasz nőé hat unciát, egy németé tíz unciát. Nagybritániában esztendőnként nem kevesebb, mint 150.000 font haj kél el — hamis hajnak és egy élelmes ágens köny-

nyen megkeres 20.000 koronát. Ezt a sok letarolt szép fűrt mind a külföldről viszik Angliába mert az angol hölgyeknek ebben a tekintetben egyáltalában nincs — fölöslegük. A szép gödör haját ötvenszer annyit adnak, mint a simáért. Mindenesetre rosszul teszi, a ki odaadja — akár sima, akár gödör és akarmennyit kínál-nak érte.

Zendülés a fogházban.

→ A lembergri rabok.

A lembergri fogházban már hetek óta torzalkodás folyik az őrség és a rabok közt. Ez a torzalkodás tegnap valóságos zendüléssé fajult, amely a katonaság közbelépését tettes szükségessé. Este 9 órakor egy század gyalogság érkezett, a mely körülzárta a fogház épületét. E közben a rabok bent az épületben ordítottak és azt kiáltották:

— Ne gyilkoljatok meg bennünket! Adjatok nekünk enniválót! Zabáljátok ti az örökös savanyu káposztát! Bajtársak, törzettek, zuzzatok össze mindent!

E közben az ablakok rácsán keresztül szék és asztaladarabokat hajigáltak az udvaron levő katonaságra. A zendülés oka, mint a rabok kiabálásából kitetszik, valószínűleg a rossz élelemzésben keresendő.

Egy újabb érkezett távirat jelenti, hogy a fegyenczek visszaautasították az eledelt s elvannak tőlkéve arra, hogy éhen halnak.

A munkatermekben két napja nem dolgoznak s a zavargó fegyenczeket semmiképpen sem tudják munkára szorítani. Magával minden büntetés-szigorítás és rendszabály, a fogház igazgatósága tehetetlen a fegyenczekkel szemben. Ideérkezett a vizsgáló-bizottság az ügyészség kiküldöttével.

A zendülés főkolompai, a kiket vasra vertek, kezükről-lábukról leszedték a bőrkot és kihajították az ablakon. Hirszerint az igazságügyminiszter az összes fegyenczeket átszállította más fogházba Galiczián kívül. A zavargók közül már eddig is többen megbetegedtek az éhség miatt.

A 20.000 koronás tálto.

A kuruzslás áldozata.

Szegedről írják:

Furfangos vásárhelyi cigányasszony felettült törvényt a törvényszék, ki agyafurt csalásmal tönkretett egy jómodu vásárlást parasztagadt.

Az eset a következő: Égető Sámuel vásárhelyi vagyonos parasztagda tanyáján 1897. tavaszán kiűtött a vész. Égetőnek valami Terkovic Mária nevű kuruzsló cigányasszonyt ajánltak, ki megtudja akadályozni a vész továbbterjedését. Égető el is hivatta magához a kuruzslót; ki azt mondta, hogy a hajón csak úgy lehet segíteni, ha 40 forintot eléget bankókban. A hiszékeny gazda léprement, átadta a cigányasszonynak a kért összeget, ki persze nem azt, hanem a bankó színéhez hasonló két papirokat küldöböz hokusz-pokuszkok közt elégetett. De a vész csak nem szűnt meg. Ekkor Terkovic Mária lánya elvezette Égetőhöz Bánfi János vásárhelyi lőkepecnek feleségét, Lakatos Erzsébetet, ki szintén kártyavetéssel és kuruzslással foglalkozott.

Lakatos Erzsébet aztán előadta Égetőnek, hogy ő nemcsak a vészt szünteti meg, hanem a kárt is megtéríti s azonkívül mint „Isten postása” 2 kocsi pénzt is fog neki hozni, ha megteszik azt, a mit ő mond és megesküsznek fiaival együtt, hogy senkinek el nem árulják a titkot. Égető Sámuel a két kocsi pénz reményében csakugyan megesküdött két fiával együtt. Itt kezdődik aztán a veszte. A csaló cigányasszony különböző táltoatok, tünderleányok stb. megjelenésével 5 esztendőn át zsarolta az öregot, úgy hogy mire kiderült a család Égetőnek mintegy 20.000 koronányi vágyona elusztot.

A tárgyaláson az öreg könnyezve panaszkodott, mily furfangos módon szedte rá a cigányasszonyt. A törvényszék elnök azon kérdésére, hogy mit látott a jelenségnél, így válaszolt a hiszékeny paraszt:

— Azt mondta, hogy ma gyűn a tátos, ki egy klastromból két kocsi pénzt hoz.

Éczczaka aztán kimöntünk az állami fődek sarkára, már akkó a tátos várt bennünket, kinek a pofája úgy csillogott mint a csillag s fehér pokróccsal volt leterítőkőve. Mikor odamöntünk, azt mondta hogy ü az Ur Jézus, adjak a cigányasszonynak 800 frtot, akkó annyi pénzt hoz, hogy a gyerkőm gyerőke se éli el. No de most már csakugyan nem!

Lakatos Erzsébet konokul tagadja a terhére rótt bűncselekményt, mit azonban a tanuk vallomásaikkal sorra megerősítenek. A tárgyalás foly.

Egyetli élet.

← Az „Erdélyi Múzeum-Egyet” orvos-termézet tudomány szakosztálya 1902. október hó 31-én (pénteken) d. u. 5 órakor a belgyógyászati klinika tantermében (Mikó-utca) orvosi szakülést tart.

→ Meghívó. A Tanárjelöltek Segélyegylete t. tagjai a 1902 év november hó 2-án azaz vasárnap d. e. fél 10 órakor a bölcsészeti kar III. sz. tantermében rendes közgyűlést tart.

Az „Erdélyi Múzeum Egyet” bölcsélet-, nyelv és történettudományi szakosztálya október hó 31-én (pénteken) d. u. fél 5 órakor az egyetem bölcs. kara (Száínház u. I. e) I. sz. tantermében tartandó felolvasó ülést tart.

SZÍNHÁZ.

←

Kettős előadások. Szombaton és vasárnap kettős előadások lesznek a színházban. Ugyanis szombaton, Mindenszentek délutánján Bokor népsziműve a „Kurucz furfang”, este pedig „Sobri vagy a két pisztoly” kerülnek színpadra. Vasárnap délután Rákosi Viktor józsi bohóságát, a „Dezentor”-t, este pedig Rátkay László kiűnő népsziművét, a „Felhő Klári”-t adják.

Hunyadi László. Erkel Ferencz kiűnő műve lesz a legközelebbi operai előadás. A dalmi zongora-próbát befejezték s most a színpadi próbák veszik kezdetüket Megyeri igazgató rendezése és Stephanides karnagy vezetése mellett.

Szerecsen színház New-Yorkban. New-Yorkban néhány napja egy kizárólag szerecsenekből álló színész-társulat szórakoztatja a különlegességekre szomjazó közönséget. Az Egyesült-Államok fővárosában már van skandináv, német, olasz és zsidó-színház is s így a szerecsen színházzal igazi nemzetközi ruhája van a new-yorki Thaliának. A szerecsen társulatnak van egy koromfekete Patti-ja is. A műsort valóságos szerecsen költő szolgáltatja s hogy a szerecsen jelleg csorhát ne szenvedjen, a zenét is szerecsen zeneszerző írta. Különlegességeknd fogva a fekete művészek estéről-estére „telt ház” előtt játszanak.

Sarah Bernhardt Berlinben. A német császári pár a dán trónörökös társaságában jelen volt Sarah Bernhardt társulatának előadásán. A francia társulat Sardou Tosca-ját adta elő. A császár és császárné és a dán trónörökös figyelmesen hallgatták az előadást és megjegyzésekkel kísérték a művésznő játékát. A császár sokat tapsolt s a művésznő, midőn a felvonások után a színpadra lépett, mélyen meghajolt az udvari páholy előtt. Vilmos császár meglekölten egyenruhát öltött, a dán trónörökös porosz huszárezrednek egyenruhájában jelent meg, a császárné pedig gyönyörű toalettel és smaragd-gyémántos diadémot és a császár Hochberg gróf intendáns és Studt porosz tanügyi miniszter is végig néztek.

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

→

folymatba tett peres ügyben, mint annak idején már említettük a kolozsvári kir. törvényszék ítéletet hozott, mely szerint a nyugdíj alap kezelését ellenőrző választmány tagjai ellen indított keresetével a kincstárt elutasította. Ez utóbbi az ítélet ellen fellebbezést adván be, ez alapján került az ügy a kolozsvári kir. tábla elé, a hol a tegnapi tartott ülésen dr. Papp István kir. táblai bíró adta elő az ügyet. A Fekete Gábor táblai elnök személyes vezetése alatt megalakult tanács szótöbbséggel hozott ítéletével a kolozsvári kir. törvényszék elutasító ítéletét megváltoztatta, s az ellenőrző választmány beperesített tagjait elmarasztalta a nyugdíjalap terhére elsíkkasztott 66 ezer korona megfizetésében. A kir. tábla ítélete jogász körökben nagy feltűnést keltett, mert ezen köröknek nézete szerint a kincsár követelési joga az ellenőrző választmány tagjaival szemben elfogadható bizonyítékokkal nem támogatható, s a kir. törvényszék ítéletében alapos indokokkal volt a támasztott peres igény alaptalansága igazolva. Jogász körökben élénken tárgyalják az esetet, s kíváncsian várják az ítélet indokolását, hogy minő szempontok alapján hozhatott a kir. tábla elmarasztaló ítéletet, szemben a törvényszéknek alaposan megokolt elutasító ítéletével.

— **Bartha Miklós az önálló vámtérületért.** A zentai iparos-testület, amelynek mintegy ötszáz tagja van, Bartha Miklóst, Zenta város országgyűlési képviselőjét tiszteletbeli tagjává választotta meg, és meghívta őt, hogy az önálló vámtérület érdekében a mult vasárnap tartott közgyűlésén résztvegyen. A közgyűlésre meg volt hiva a zentai gazdákör is és az ipartestület tagjai is pártkülönbség nélkül résztvettek azon. Bartha Miklós két óráig tartó beszédében fejtegette az önálló vámtérület szükséges voltát és a közgyűlés beszédének hatása alatt egyhangulag elhatározta, hogy kérvényt nyújtanak be az országgyűléshez az önálló vámtérület érdekében. A kérvény megszerkesztésével és benyújtásával a közgyűlés Bartha Miklóst bízta meg.

— **Okt. 31. Mint** halljuk a református theologia fakultás internatusának ifjúsága az idén is kegyelettel adózik protestáns nagyjai emlékének. Folyó hó 31-én reformátói emlékünnepeket rendez a fakultás dísztermében, a melyen a városról is kért fel szereplőket. Az ünnepélyre, melynek teljes programját jövő számunkban hozzuk, vendégeket szívesen látunk.

— **A képkiallítás megtekintése.** Az Erdélyi Rézsi Szépművészeti Társaság igazgató választmánya, hogy a sétatéri műcsarnokban rendezett kiállítást a nagy közönség mennél tömegesebben látogathassa, elhatározta, hogy vasárnaponként 60 filléres belépői jegyeket ad ki. A kiállítás nyitva van reggel 8 óráig este 7 óráig.

— **A székelyudvarhelyi közjegyzői állás betöltése.** A székelyudvarhelyi kir. közjegyzői állás, miután Szabó Albert Budapestre nevezetett ki, megürült. Az üresedésben levő állásra az igazságügyminiszter Dr. Horváth Károly kolozsvári kir. közjegyzőhelyettest nevezte ki. Horváth Károly (Horváth Kálmán kolozsvári kir. táblabíró fia), egyike a legjelesebben képzett férfiaknak.

— **Fadrusz János Olaszországban.** Fadrusz János feleségével tegnap este Fiuméba utazott Fadruszék onnét Riminibe utaznak. A Mátyás-szobor szentális alkotója az ünnepeltetés után fúradalmi kipihenése végett utazott Olaszországba.

— **Akolozsvári malom utca hajdan és most.** Ezelőtt 20—25 évvel ezelőtt gondolkodtak, hogy a kolozsvári sétatert ki-nyújtsák a Szamos árka és a malomárok medve között levő területen egészen a Széchenyi térig. Épületek ez időben itt még alig voltak. A Bakk Lajos emeletes háza is csak később épült. A malom utca majdnem teljesen üres volt. Kőváry Lászlónak a sétatér keletkezése és fejlődéséről a nyolcvanas években írt cikksorozata adatokat tartalmaz erre vonatkozólag.

— **A kolozsvári tüzőltó zenekar vizsgálja.** A városi tanács vizsgálta alá veszi a tüzőltó zenekart. Megvizsgálják; jól trombitálnak-e? Holnap délután 6 órakor lesz a nyilvános vizsgálat a tornavivő épület nagyszobájában. Szakértőnek Nagy Gábor szálloda tulajdonost kérték fel.

— **Épül a kolozsvári technológiai iparmúzeum.** A kolozsvári állami technológiai iparmúzeum részére új épület emeltet a keres. miniszter. Az épület a malom utcában, a fa és fémipariszakkiskolával átellenben levő helyre épül. A területet a várostól bérelte ki a miniszter 90 évre. E területen a mérték hitelesítő hivatal berendezése volt eddig. Ezt most elhelyezték innen. Áttették a sétatér végén levő, felhagyott vízvezetékű gépházba. Helyére, a katonai pékek épülete szomszédságába, a keskeny szalagot képező területre új a múzeum. Az alap ássával már elkészültek. A m. héten a malom árok vizét elvették. Ezt az időt felhasználta az építő társaság és a fundamentumot kiemelték a földből. A két emeletes épületnek igen szép homlokzata lesz. A malom utca képe egy pompás épülettel válik szebbé. Az épület tervét Pákey Lajos építész mérnök a fa és fémipari szakkiskola s a technológiai múzeum igazgatója készítette. Az épület a jövő évben teljesen el fog készülni.

— **A nagytelekűség példája.** A kolozsvári iparos tanuló kör részére az ereklje múzeum által tervezett felolvasás iránt mindefelőt érdeklődés mutatkozik. Koós Ferenc kir. tanácsos, nyug. tanfelügyelő elbeszélése fogja a felolvasások sorozatát megnyitni. Az egykori Mátyás-huszárr, a Mátyás-huszárok életéből fog egy szép történetet (elbeszélni, melyet „A nagytelekűség példája” címen már 1850-ben verse foglalt Nagy Lajos, megírt Jakab Elek 1848—49-ről szóló művében és előfordul Szolnok-Doboka Történetén 1848—49-ben című műben is. Koós Ferencz is megírta Életem és Emlékeim művében. E kis történeti elbeszélést felolvasás után ki is fogják nyomtatni több ezer példányban s a jó ponyva mun-

kák módjára kiadott füzet alakja után állítják ki, úgy terjesztik el az iparos tanuló kör között. Faragó Jenő két tollrajza fogja ilusztrálni az elbeszélést. Koós Ferencz fia az ereklje múzeum már levelet kapott. Nagyon örönd a szép kezdeményezésnek és szerencsés gondolatnak tartja a fiatalág lelkebe így beoltani a hazafias eszméket. Az elbeszélést készséggel elkészíti. Az lenne öröndetes dolog, ha egyszéjségi állapotba engedné, hogy eljőjön s ő maga fel is olvassa. Szerk.) Az Emke, az iparkamara és ipartestület egyaránt szeretettel karolják fel ezt a szép gondolatot, mely a legegységesebb eszközökkel igyekszik a minden körben szunnyadni kezdő nemzeti érzés lángját lelkesítő és buzdító példák ismertetése által ismét lángra gyújtani.

— **A sertésvizsgálat** tárgyában a főkapitány az idevonatkozó belügyminiszteri rendelet értelmében a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

Kolozsvár sz. kir. város területén sertések közfogyasztására csak előzetes állatorvosi vizsgálat mellett előíthető le. A leölt sertések husa szintén csak előzetes állatorvosi vizsgálat és bélyegzés után vihető az elárusító helyre.

Közfogyasztás céljára nyáron, április-tól októberig, reggel 6 óráig este 5 óráig, télen reggel 7 óráig délután 4 óráig engedtetik meg a sertés-ölés.

Az állatok leölése előtt legkevesebb 6 órával szabályszerűen kiállított marha-levelet kell a főkapitánysághoz, (Bánffy-palota) beszoolgáltatni és ugyanehhez az állatok leölésének idejét pontosan óra szerint be kell jelenteni.

Kik ezen rendelet ellenére vizsgálat nélkül közfogyasztásra sertést ölnék, vagy vizsgálat és bélyegzés előtt sertésrust mérnek ki, az idevonatkozó §-ok alapján egy hónapig terjedhető elzárással és 200 korona pénzbírsággal büntetődik. Visszaesés esetében két hónapig terjedhető elzárással és 400 korona pénzbüntetéssel sújtanak.

— **A kolozsvári léghűtő és jéggyár baja.** Üzem zavar fordult elő a kolozsvári léghűtő és jégkészítő gyárnál. A zavart egyik hűtő kazánban kigyó rendben felszaladó ammoniak cső repedése okozta. E csőből a repedésen ellillant az ammoniak s a kazánban levő víz elnyelte azt s a bajnak csak hosszas keresés után tudtak nyitni járni. Most kizárták az üzemből ezt az kazánt s a mint a téli idő az üzem teljes szünetelését megengedi, helyre fogják azt állítani. A léghűtés és jéggyártás ez idők szerint egy kazánál is akadály nélkül folyik. Naponta a kereslet kétszeresét is meghaladó jeget állítanak elő. A léghűtő kamarák hőmérsékletét is állandóan a megfelelő minimum fokon fogják tartani. Erről meggyőződöttünk a helyszínen.

Vidéki t. hátralékos előfizetőinket tisztelettel kérjük az előfizetési díj mielőbbi szives beküldésére, ne hogy a lap szétküldésében akadály álljon be.

— **Madarász József nem beteg.** A legnagyobb örömmel regisztráljuk, hogy a parlamenti szahályok szeretetreméltó öre, Madarász József apó nem beteg. A napokban elterjedt ugyanis a híre annak, hogy betegséggé miatt kért szabadságot az elnöktől. Ma azonban Madarász József maga dementálja a hírt. A levél így hangzik:

Hévíz-Gyök 1902. okt. 27.

„A rólam jóindulattal írt közlésre kérem a következő megjegyzés kíséretét. Beteg nem vagyok és elmúlt három évtől engedélyt november 10-ig csak azért kértem, hogy annál javultabb egészséggel és erővel közhíresség a nyári szünidőig is hazám és nemzetem szabadsága és jóléte érdekében.

Madarász József.

Igy hát teljes megnyugvással konstátálhatjuk, hogy Madarász József csak üdülés végett kért szabadságot. November 10-ikén pedig mindannyiunk örömeire újra elfoglalhatja helyét a képviselőházban.

— **Kinevezések.** Dr. Lukácsffy István székelyudvarhelyi gyakorló ügyvédet Székelykeresztúrra közjegyzővé nevezték ki. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Darainé Hámon Róza okleveles tanítónő a nagysomkúti állami elemi népiskolához rendes tanítónővé kinevezte. A földművelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi és némely más erdők és kopár területek kezelésénél alkalmazott erdőtiszték létszámában a következő erdőtisztakat nevezte ki: erdészjelöltékké a XI. fizetési osztály 3. fizetési osztályába: Bocsiát P. Valér okleveles erdészti a csikszederdai állami erdőhivatalhoz; erdőgyakornokká a következő 2 végzett erdészeti akadémiai hallgatót: Tamás Gyulát a csikszederdai állami erdőhivatalhoz és Nemetz Jánost a marosvásárhelyi állami erdőhivatalhoz.

— **A. Gaedicke ur germanizál.** A. Gaedicke ur Budapestre telepedett bankár, főhadiszállása a Kossuth Lajos utca közepén van. Kiváltságolta a helyét tehát jól. Ő innen vaggon számára liferál az erdélyi részek magyar közönsége számára német és tót nyelven nyomtatott leveleket. A válasza szükséges levelező lapjait is németül és tótul nyomja.

Jó lesz e czégnék címzett megjegyezni, leveleit pedig a szemétre dobni. Gaedicke ur, szegélyje magát.

— **Véres bosszu.** Mulatni gyűlt össze a esikszentgyörgyi fiatalág néhány nap előtt Antal János házánál. Pongrácz György is element, nem is gondolja azzal, hogy „haragosai” is ott vannak. Ejfáltájában Pongrácz elbucszott és hazafelé indult. Péter György és Tóbi Sándor utána osantak és a kerülő uton elébe menve, lesbe állítottak s a mitsem sejtő Pongrácz Györgyöt odaérkezések Páter György egy doronggal fejbe ütötte, ki az ütéstől eszméletlenül összerogyott. Ekkor Tóbi Sándor is oda rohant s ketten annyira elverték, hogy pár óra múlva meghalt. A tetteseket a csendőrség letartóztatta. Kihallgatásuk alkalmával borzalmas tetteiket beismerték, mire a gyilkosokat a csikszederdai törvényszék fogházába kísérték. Másnap a királyi ügyész egy törvényszéki bíráló és két orvossal a helyszínére kiszállott, mely alkalommal Pongrácz György tetemét felboncolták. A jobb oldali koponyacsonton mintegy 10 centiméter hosszú hasadás tűnt fel s megállapították, hogy a halál e miatt következett be.

— **A völegény gyermeke.** A képméni anyakönyvi hivatalban, mint Ungvárról jelentik, furcsa eset történt a minap. Néhány héttel ezelőtt megjelent az anyakönyves előtt Kubis Pál fiatal kovácmester és Ruskay Ilona, a kik bejelentették, hogy házasságot akarnak kötni. Az anyakönyves tu-

domásul vette a bejelentést és elkészítette a hirdetést, a melyet törvényes időre ki is függesztett. A minap azután a fiatal pár nagy kísérettel megjelent az anyakönyvi hivatalban. Az anyakönyves először is az anyakönyvi bejegyzést végezte el, s a mikor ezzel készen volt, fölállott a törvény előírt formula kikérésére véget, a mikor hitetlen borobant egy fehér ruhába öltözött fiatal nő, karján egy kis gyermekkel s egyenesen a völegénynek rontott. Kijelentette, hogy ha megcsalta, hát tartsa el a gyermeket s ezzel a csecsemőt letette az anyakönyves asztalára. Mielőtt a násznép és a völegény a meglepetéstől fölcusdott volna, a menyasszony otthagya a násznépet s hazament, kijelentvén, hogy semmi áron sem megy feleségül Kubishoz. A törvényes bejegyzés megtörtént ugyan, de a törvényelőírta házasságkötési formulát még nem olvasták föl; az a kérdés, érvényes-e ez a házasságkötés, vagy nem. Az anyakönyves a felsőbb hatósághoz fordult a kérdés eldöntése végett.

— **Miert több a nő, mint a férfi?** Erre nézve egy arab példabeszéd ad felvilágosítást. Azt mondja: „A paradicsomban a legkevesebb az asszony”. Ha ez így van, akkor a többi nő bizonyára a — földön van.

— **Az urból lett cigányprimás.** Mikor Zöldy Marczli, a honvédfőhadnagyból lett cigányprimás a főváros egyik kávéházában, mint muzsikusi kezdte meg működését, csakhamar akadt vetélytársa, Róza Bandi személyével, ki maga is zenekart szervezett és azóta föl Európát bejárta, mindenütt nagy tetszést aratva magyar nótáival. Járt Berlinben és Németország majdnem minden nagyobb városában. Játszott Varsóban Moszkvában, Szentpétervárt és Koppenhágában, a hol a legmagasabb körök is elárasztották elismerésükkel. Most néhány napra hazakerkezett, de már a jövő hét végén — jól szervezett magyar bandával — hosszú turnééra utazik Amerikába, hova igen kedvező feltételek mellett szerződött el.

— **Nyolczes ember vízbefulása.** Óriási hajókatasztrófiát jelentenek Hamburgból. Egy shanghai távirat szerint Scang Leong angol gőzös, amely Szingapurban lakó chinaiaké, augusztus elején 800-nál több kivald és 33.000 pikul rizzszel Penangból jövet Amojba igyekezett. Az Ostasiatischer Lloyd jelentése szerint a hajó Szavot közelében elsüllyedt. Eddig a hajónak csak egy mentőbójáját találták meg, amelyet nemrég átdatnak az amoji angol konzulátusnak.

— **Ujtások a póstán.** Az utóbbi időben, nem tudni mi okból, a nyugati államokban olyan tervek merültek fel, a melyek Magyarországtól a kelet felé irányuló postaforgalom útját el akarják terelni. Németország most nagyobb tervet dolgoztatott ki, mely szerint Ausztrián és Románián keresztül, tehát Magyarország elkerülésével, akar közvetlen távirat-összeköttetést létesíteni Konstantinápolylyal és a kelettel. Ennek versenytársaként most meg akarják építeni a Budapest—konstantinápolyi közvetlen távirat-összeköttetést, mely sikerrel versenyezhetne a bukaresti távirat-vezetékkel. Azonkívül a kereskedelmi kormány azzal a tervvel is foglalkozik, hogy Fiume és Ancona között magyar kábeltekesszen, által Olaszországgal is közvetlen távirat-összeköttetést nyernének.

— **A nő és a tükrör.** Egy férj, ki erre nézve sokáig megtegte a maga megfigyelését, a következőkben számolt be tapasztalatairól. Szerinte a tükrör nagy szerepet játszik a nő életében. A felesége a tükrörbe néz, akár kalapot tesz a fejére, akár kötenyt köt maga elé. Ha valaki csöngött, a férfi siet, hogy ajtót nyisson, míg az asszony „Jaj Istenem, ki az!” felkiáltással előbb a tükrörhöz siet, hogy bele pillantson. Ha a férj véletlenül a tükrör előtt öleli meg, képes keresztül nézni a vállán, hogy lássa, milyen kért ilyenkor. — S valjon igaz-e az?

— **Drótnélküli táviró-állomás az oceánban.** Nemrég egy angol-amerikai társaság alakult, mely az atlanti oceánban uszó táviró-állomást akar létesíteni és pedig Lizard-tól 1100 kilométernyire. Az állomás célja, hogy az arra haladó hajókkal táviratokat és egyéb értesítéseket közöljön s egyuttal postai állomás is legyen. Az állomás vasbarkából állna, melyet lehoronyoznak és a barka árbocsán egy Marconi-féle táviró készüléket alkalmazzanak. A társaság arra számít, hogy nagy forgalma lesz, mert a sok arjáró hajó megkímélne attól, hogy a kikötőket fölkeresse ami legtöbb esetben csak azért történik, hogy az üzeneteket és parancsokat ott megtudják Az állomás a saját tudósításait és magánosok táviratait is leközi. Azt is remélik, hogy a mentési akciózt is megkönnyíti ez a tengeri állomás, mely hatalmas villanyos fényoszloppal lesz felszerelve. A fő az hogy az állomásul szolgáló barka a legrosszebb tengeri viharoknak is ellentálljon. Ha e kísérlet sikerül, a társaság egész sereg állomást rendez be az oceánokon.

— **Különs rablási eset.** A rablás krónikájában nyilván egyedül áll az a rablási eset, mely a minap történt Moórort. Güntner Mátyás moóri gazda sötét este hazafelé tartott kocsiával a tanyáig. Maga hajtotta lépésbe ballagó lovakat, hátul a kocsi végében pedig hét esztendős Jozsi fia ült olyanformán, hogy lábait lelokták a kocsióról. A kis fiu egyszerűen csak érz, hogy valaki a lábairól huzza a czizmát, mire hangosan kiabálni. A gazda a kocsi zörgésétől csak később lett figyelmes a lárma s megállította a lovait. A kis gyermek sirva panaszkolta, hogy valaki lehuzta lábairól a czizmát s lekaptá fejéről a kalapját és elmenekült. Güntner feljelentése a csendőrség keresi a rablót, aki nyilván kóbor cigány volt.

— **Az angol posta.** Az angol főpostamester jelentése szerint Angliában mintegy 60.000 levélhordó van, akik a mult évben 3.600 millió levelet, levelező-lapot, újságot és csomagot kézbesítettek. 1901-ben egy-egy lélekre átlag 90 postaküldemény esett. Londonban egy-egy levélhordó 5000 darabot kézbesített naponként, vagyis évenként 1.565.000 darabot, minthogy vasárnapokon a posta szünetel. A feladott táviratok száma az angol belforgalomban 89.576.961 volt, melyekért a postakincstár mintegy 80 millió koronát vett be.

— **Radikális szer a kártyajáték ellen.** Manduzáriából írják, hogy a Cheilun-csaszak-tartományi tesjan-tesjun (kormányzó) Hualin-Sa zikari fudutunhoz (rendőrfőnök) a következőt rendelet intézte.

„Mindazok az emberek, akik kártyázáson éretnek, száz botütéssel büntetnek és nyakukra egy rézgyűrűt erősítettek, mint a gonosztevőknek, két hónapra. Játékbarlanok

tulajdonosai első ízben száz botütést kapnak büntetésül és három hónapig kell a gonosztevők gyűrtjét viselniük. Ha egy hivatalnokot érnek kártyajátékon, az elbocsáttatik a szolgálatból, a gonosztevők gyűrtjét tartozik viselni és botütésekben részesül. Mindenki aki a házában megengedi a kártyázást és mindenki aki ebben a kártyázásban részt vesz, száz botütésben részesül és három esztendőre más városba kell költözködni. Ismétlődés esetében a bűnös újra száz botütést kap és azonkívül 3000 Li távolságra (egy Li — 533 méter) száműzetik. Kártyázók leleplezéseért a följelentők és rendőrök nagy jutalomban részesülnek.

— **A rovás-írás.** A régi székely rovás-írás kérdését ismét napirendre hozta az a körülmény, hogy néhai Király Pál, Tar Mihály, székely földművesben olyan elembert talált, a ki még ma is tudja, érti sőt használja is a rovásos írást. A kérdés fölött megindult vitába ma egy tudományos egyesületünk is beleszólt. Az „Országos régészeti és embertani társulat” mai ülésén Nagy Géza érdekes felolvasást tartott a most annyira aktuális régi hun-székely írásról. Nagy Géza mindenek előtt megállapította, hogy nem jogosak a kételemek, melyek a rovás-írás ősi eredete iránt támadtak. Azután bebizonyította tudományos kutatások alapján, hogy ez írásjegyeket nem a renaissance idején koholták mint azt némelyek állítják. Összehasonlítva végtel bementatta a székely, ő-török és zsidó írás jeleit és arra a végső következtetésre jutott, hogy a székely írás izmert jegyei csakugyan ősrégi eredetűek, de az írásrendszer alaptermdszete a latin írásműbefolyása alatt teljesen megromlott. Ez a megállapítás kétségtelenül újabb vitákra fog alkalmat adni. Az ülés végén Dr. Szendrői János a főváros területén újabban felkutatót régészeti emlékekről tartott felolvasást.

— **Orosz politikai foglyok szökése.** Egy német lap értesülése szerint bámalatos vakmerő módon szökött meg a keievi börtönből tizenegy politikai fogoly. Mindenekelőtt a porkoláb vesztegette meg, a ki kötélláncosot és két aczélcampót csempészett be hozzájuk. Azután megvárva a napi séta idejét, a mikor két fegyveres őr kíséretében a rabokat kibocsájtják a 10 méter magas falal körülvett udvarra, négyen megragadták az őröket s kezűket, lábukat megkötözték, szájukat betömtek. Akkor a három legizmusabb egymás vállára állva, „gulát” rögtönzött s a legfelül levő beleerősítette a kampókat a fal nyílásába. Néhány perccel utóbb mind a tizenegyen szabad emberek voltak. Az ártalmatlanná tett őrökre csak negyedóra lefolyása múlva akadtak rá. Kozákok, katonák nyomban a szökevények földözésére indultak, fölverték a város környékét, de nem akadtak rájuk, amál az egyszerű oknál fogva, mivel a szökevények el nem hagyták a várost. Csak hetek múlva indultak el egyenkint a határ felé és sikerült is bántatlanul átkerülniük Oroszországon. Most már biztonságban lehetnek valamire.

— **Fényűzés a szolaszemélyeztetel.** Alba hercegnék az óriási madridi palotájában nem volt egyetlen megfelelő terme sem, de volt 400 cselédszobája, és majd minden régi szolgája, még azok özvegyei és családjai is nála laktak. Csupán csak Madridban 1000 font sterlinget fizetett a szolgáinak havonként míg Medina Celi hercegné fia 4000 fontot fizetett. 1812 előtt Moszkvában nem egy palotának volt 1000 háziszolgája, akik ügyetlenek voltak a parasztos veseletökben, rosszúl táplálkoztak és oly kevés volt a dolguk, hogy az egyik talán csak délben, a másik meg csak este hozott egy kis ivóvizet. Még szegény nemese is husz-harmincz cselédet tartottak.

— **Esküvő főpróbák.** A hóbertos amerikai milliomosok között mindinkább terjed egy új divat, a mely sajnos, eléggé boldond arca nézve, hogy Európában is gyökeret verjen. Az új divat abból áll, hogy az esküvőt megelőző napon főpróbát rendez a násznép. A templomot erre az alkalomra épp úgy feldíszítik falombbal és virággal, mint az „igazi esküvő” napján, az orgonista eljátsza Leohgrin nászindulóját és a nászmenet — elől a menyasszony a völegénnyel — megindul, kanyarog, újra kezd egy-egy mozdulatot, ha hiba történik mindaddig, míg úgy megy az egész, mint a karikacsapás. Azután a házasságkötés az oltár elé vonulnak, végigpróbálják a térdelések sorát, az igen rebegett és a gyűrűelhúzás. A főpróbát egy „illettanár” intézi, a ki szigoruan közbeszóla, ha szabálytalanság történik és megismételtet irgalmatlanul minden hibás lépést. Megkell azonban adni, hogy ez a komédia a legnagyobb titokban szokott lejátszódni, mert még — Amerikában is kinevetnék a résztvevőket.

— **A köszöns különféle módjai.** Nem mindenütt köszöntik egymást az emberek, úgy mint nálunk. A papua négerek Borneoszigetén fejfel futnak egymásnak, mint a neki-dőlőt vaddisznak. Ez azt a köszöntést addig ismértik, amíg az egyik ájultan esik a földre, csak akkor megy el a másik büszkén. A gróndiandak az orrukot dörszöléik egymáshoz. Az esküzmők hamosan a fejükre csapják a kabátjokat a találkozásnál, mintha szögyelnek megmutatni az arcukat. A niphanezek térdre oszsznak el egymás mellett, ha meglátják valamelyik főnöküket, térdre állva addig verik a homlokukat a földhöz, amíg a főnök el nem tűnt a szemök elől. A mohamedánok a földre vetik magukat hatalmasan előt. A legudvariassabb azonban a köszöns és visszaköszöns módja Jessoban és Japánban: az egyik helyet ad a másiknak oly formán, hogy leül a földre, de a másik is ugyanezt teszi és csak az udvariatlanabb kel fel hamarabb.

— **Láva és hamu, mint árucik.** New-Yorkban pár nap óta két új kereskedelmi cikk van forgalomban: tűzhányó-hamu és láva-por. Május hó 25-én érkeztek meg New-Yorkba az első hajók Martini-quezből, melyek onnan a Mont-Pelée kitörése óta indultak el. A hajóhat azonnal nagy néptömeg fogta körül, mely kíváncsian tudakolta a katasztrófa részleteit és szemügyre vett a hajókon mindent, a mi arra emlékeztet. A hajók fedélzetein és folyósóin még sok lávapor és más tűzhányó terméket lehetett találni és a matrózok látva, hogy török magukat érte az emberek, összeszedtek mindent, a mi a nagy tűz- és hamuesőből a hajón maradt és kereskedni kezdtek vele. Egy üvegcsa a Pelée kitörésének híre megjött, azonnal több hajót indítottak utnak turistákkal az elpusztult sziget felé.

— **Kristály- gőzműos intézet** Kolozsvárt, szemben a vasúti indóházzal. A kor legújabb mosó és vasaló gépeivel felszerelvo gőz és villany-

erőre berendezve a leggyorsabban illetve a legrövidebb idő alatt tisztít azaz mos és vasal női és férfi fehérneműt úgy tisztáz szépre, mintha csak új volna. A díjak rendkívül mérsékelték, árjegyzék kívánatra beküldetik. A mosásnál tisztán szappan és vizgőz használódik, mindenféle a ruhanemű idő előtti rongálását előzőelő anyag mellőztetik. A fehérnemű az intézet saját fogatán szállítatik a gyárhoz és vissza díjmentesen. Vidéki megbízások szintén pontosan eszakkööltenek. Minden fajta függöny tisztázása igen olcsó árban felelősség mellett elvállaltatik. Gyártelap a délutáni órákban megtekinthető. Képvisei: M.-Vásárhelyt Volster Kálmán. M.-Ludason Mandula Farkas. Deesen Papp Jenő. Brassón Dalasy J. kereskedő. Gy.-Fehérvárt Kohn Eliás. Déván Szócs József. Telefonszám 500.

Közzgazdaság.

Gabona-árak :

Kolozsvár, október 30.

A mai hetivásáron a gabonaárak a következők voltak :

		kor. fil.	kor. fil.
Buza	mmként	13 20	14 40
Rozs	”	11 —	11 40
Ó Törökbuza	”	13 40	13 60
Új Törökbuza	”	10 40	11 —
Takarmány árpa	”	10 40	10 80
Árpa jobb	”	11 20	11 60
Zab	”	9 60	10 —

értve mind m. mázsánként, vaggon áru és a helyi vasut állomásnál átvéve.

Közönség köréből.

A kolozsvári jéggyártás és a léghűtés.

Az Ellenzők 240 számában egy közlemény jelent meg „Bajok a kolozsvári jéggyártás köréből” címmel. Hogy f. hó 5-6-8-ig és f. hó 16—24-ig üzemzavarok merültek föl, az tény és igaz. Az üzemzavar megszüntetésére minden intézkedés megtett és sikerült is a hiányt pótolni és a gyárban az üzemzavart elenyészetni. E hó 24-én a jégtermelés naponta 36 mm., s szintén a napi fogyasztás 8—12 mm., tehát hiányról szó sincs, mert a gyárban 24—28 mm. jég marad naponta vissza. A hűtőcsarnok hőmérséklete pedig a fen írott napról kezdve állandóan +0,5 — +2,9 C. között ingadozik; erről bárki meggyőződhetik. A ki pedig jégáhiányban szenved, az rendeljen 100 mm. jeget, majd meg fog az illető győződni, hogy 36 óra lefolyása alatt a jéggyár a legnagyobb készséggel a rendelt jeget ki fogja szolgáltatni, tehát a jéggyártásban egyáltalában fönnakadás nincs.

A hűtőcsarnokban pedig +6—8° C. hőmérséklet most nem is lehet; még akkor sem lehetne, ha a gépek szünetlenének, most éjjeli szellőztetésekkel a csarnok hőmérsékletét le lehet hűteni +2—3° C-ra.

Péntek Ignácz, köv. főigépsz.

LEGUJABB.

Az, Ellenzők“ táviratait, telefonszólításait és sürgönyleveleit.

A függetlenségi párt kegyelele.

Budapest, okt. 30.

Az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt tagjai mint minden évben, most is testületileg vonulnak ki a Kerespesi uti temetőbe, hogy elhunyt nagyjaik sirjánál lerójják a kegyelet adóját. A párt tagjai a körhelyiségben gyülekeznek, honnan legelsőbben is Kossuth Lajos sirjára helyeznek koszorut majd Irányi Dániel sirját keresik fel és melyet megkoszoruzván, Helfi Ignác sirjához mennek, hogy itt is lerójják a kegyelet adóját.

Román lóvásárlás Magyarországon.

Budapest, okt. 30.

A román hadügyminiszter által kiküldött lóvásárló bizottság ez idő szerint Délmagyarországon időzik, hogy a román hadsereg tűzérsege és lóvaságsága részére bevásárlásokat eszközöljön.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhírré teszi alólt igazgatóság, hogy a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Zálogosztályánál elzálogosított s folyó évi június hó végéig lejárt és még ki nem váltott tárgyak, az I. II. osztályból nyílt árverésen el fognak adni és pedig az I. osztályu tárgyak u. m. ruhane-miek, háziesszközök, áruk stb. árverése lesz folyó évi November 17. A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüstnemek, ékszerek stb. árverése lesz folyó évi November 24. — Az árverések az inté-zet helyiségében mindig délután 3 órakor kez-dődnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kitétt tárgyakat az árverés kezdete előtt még kiváltani, a már eladott tárgyakból a bejött többlet őt illeti.

A vevő tartozik a vételár rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, 1902. Október 28.

Takarékpénztár és Hitelbank
igazgatósága.

845. 1—x.

Eladó torma. Debreczeni és Nürn-bergi édes torma 5 kg-ros csomagokban, ki-logramonként 50 fillér, métermázsánként 45 ko-rona. Házhoz vagy kolozsvári vasúti állomáshoz felszállítva utóbbi esetben csomagolás saját köl-tségén számítatik és pénz beküldésével történt megrendelés sorrendjében szállítatik.

Megrendelés levélben a m. kir. gazdasági tan-intézet intézőségéhez Kolozsvár címzendők.
1176 1—3.

Jó alaku tartós és olcsó cipő
csakis
Dukesz Sándor
cipő raktárában kapható
KOLOZSVÁRT,
Mátyás király-tér 16. (Unió-u. sarkán.)
Czipész műhelyek berendezve.
Czipő-Cremek és czipő-sámfák kaphatók.
308. 47—50.

Kerestek egy
**ügyvéd-
jelölt**
Maros-Ujvárra
ügyvédi irodába.
Az állás azonnal el-foglaltatható. 1174 1—1
Értekezhetni levélben vagy szóval Dr. Nagy Samu ügyvéddel Maros-Ujvár.

Monostori-ut 100 számú ház
= eladó. =
Igen jó forgalmi üzlet dohány, só és ital árusítási engedélyekkel. Értekezhetni lehet ott helyt a tulajdonossal.
5—5

A bányához jó ut vezet.
**Olcsó építési
anyag**
A Smiel-féle Zöldsapka mel-letti kőbányában felhalmo-zódott építési szaraz nagy darabokból álló
falkő
helyszüke miatt az eddigi 6 frt helyett poton áron köbolenként

2 frt 50 krért eladó.
Bárczak válthatók
Emke-tér 10.
Erdélyrészi Építőtársaság.
A bányához jó ut vezet.

A ki téli tűzifa szükségletét idejekorán fedezni kívánja, ne mulassza el
Stotter Jakab tűzifa raktárát
Fe-encz József-ut 41 szám alatt,
megtekintni, a hol
4 □ méter I. osztályu bükkfa házhoz szállítva 22 K.
4 □ m. válogatott vastag hántott „ 24 K.
Teljes 4 □ méter I. oszt. bükkfa felaprítva és házhoz szállítva 26 K.
Teljes 4 □ méter válogatott vastag hántott fa felaprítva és házhoz szállítva 27 K.
100 kg kurtára aprított I. oszt bükkfa 500 kg-tól felfebb 1 K. 50 f.
megrendelhető.
Nagyobb megrendelésnél, megállapodás szerint, kedvező fizetési feltételek.
Telefon szám 267. 1012 22—30

Uj női divat terem.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgykö-zönség tudomására hozni, hogy **Kolozsvárt, Mátyás király-tér 10 sz. alatt egy**

női divattermet nyitottam.

Elvállalok mindennemű angol és francia ruhák u. m. estélyi és báli toilették, utezai és loyagló ruhák, valamint kabátok és gallérok és minden e szakba vágó munkák elkészítését ju-tányos árban.

Mint hogy gyakorlati képzettségemet Buda-pest, Bécs és Berlin legelőkelőbb szalonjaiban nyertem, valamint a szabászatban való kiképez-tésemet a világhírű „Szabó Akadémián” Ber-linben; abban a szerencsés helyzetben va-gyok, hogy t. megrendelőim legkényesebb izlé-sét is kielégíthetem.

A n. érdemű hölgyközönség partfogását kérve, egyben értékre adni bátorodom, hogy a szabászat minden ágában akadémiai szisz-tema szerint oktatást adok.
Kitűnő tisztelettel

INKEI (Indig) MIHÁLY
női szabó. 1124. 9—20.

Eisler Mór
férfi és női cipész KOLOZSVÁRT, Kossuth Lajos utca 10 sz. (Volt Unitárius collegium.)

Tisztelettel van szerencsém tudomására hozni helyi és vi-déki t. megrendelőimnek, valamint a nagyközönségnek, hogy a **tizenhat év óta szolid alapon vezetett cipész üz-letemet** Wesselényi Miklós-utca 13 sz. alól Kossuth-utca 10 sz. alá, a volt Unitárius Collegium épületébe ho-lyoztam át, hol mint eddig, úgy a jövőre is főtelevésésem lesz a legkényesebb izlésnek is megfelelő.

Értekezhetni a saját műhelyemben készült és nem idegen-ből ide importált első minőségű férfi-, női- és gyermek czipők kaphatók. Megrendelések pedig pontosan gyorsan és lelkiismer-tesen teljesítetnek. — Vidéki megrendeléshez elegendő egy használt czipő beküldése.

Az eddigi szíves bizalmat megköszönve, kérem t. megren-delőim további kegyes támogatását. Hazafias tisztelettel
EISLER MÓR
férfi és női cipész.
Kossuth Lajos-utca 10 sz. (Volt unitárius collegium.)
1040 8—15.

Rum és Likör Gyár.
KOLOZSVÁRT.
Kitüntetve arany éremmel az 1885-iki Orsz. Kiállításon.

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmét felhívni a 43 év óta fennálló

Neff Ádám utóda
ezimű jó hírnevű Rum és Likör gyáromra, ugy-szintén fűszer üzletemre Wesselényi Miklós-utca 29 szám (volt Hid-utca) a főpostával szemben, a hol is raktáron vannak saját gyártmányu Rumok mindennemű Likörök valódi Seprő és Szilva pálinkák, székely fenyővíz, a legjobb hazai és francia cognak, a legfinomabb egészen friss thea Peco, császár melán, valódi orosz Karaván és mardarin theák eredeti kis és nagy csoma-gokban. — Erdélyi háziilag kezelt asztali és ome-mege borok naponta friss töltésű buteliás sörök. Mindennemű fűszerárak minden rendelést házhoz szállítok. Vidéki rendelések azonnal tel-jesítetnek jó minőség és szolid árak mellett.
A n. é. közönség eddigi partfogását jövőre is kérve
1015 10—25.
Kiváló tisztelettel
Neff Ádám utóda.

Alapítva 1859-ben Alapítva 1859-ben

Schicht-Szappan
szarvas vagy kules
jeggyel

Legjobb,
legkiadósabb és
azért a legolcsóbb
szappan.
1167 2—40

Mindenütt kapható.

ÜTŐ Á.
férfi szabó terme.
Kossuth Lajos-utca 10. szám. (Régi unit. collegium.)

Miután szabásati szakképzettségemet a nagyméltósági ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által engedélyezett ösztön-dij folytán Európa legelső intézetében Drez-dában kitüntető eredménnyel sze-reztem.

Ennélfogva a szabászat terén előforduló mindennemű **uri ruhákat** ugyszintén **papi palástokat és jelmezeket a legutolsó divat szerinti szabással a legmagasabb igényeknek megfelelően készítek el.**

Legjobb törekvésem oda irányul, hogy pontos, izléses jó munkával szolgálhassak nagybecsű rendelőimnek, mivel természetben csak **elsőrangú és szakképzett munkásokkal** dolgoztatok, mindezek folytán a nagy-rabecsült rendelő közönség szíves partfogását kérve maradok
869. 28—30.
Kiváló tisztelettel

Ütő Árpád.

Azonnal kiadó
Bolthelyiség
a Mátyás király-tér (Eötvös)
25. szám alatt.
Püspöky Miklós divatke-reskedő közvetlen szom-szédságában.
Értekezhetni ugyan ott.
1175 1—3

NAGY BUTOR RAKTÁR és KARPITOS MUHELE.
MÁYER GÉZA
KOLOZSVÁRT Jókai-utca 4. sz. alatt.
Allandóan raktáron nagy választékban teljes lakás, szalon, ebédlő, háló, gyer-mek és férfi berendezési butorok. Ugy egyes butor darabok, valamint vasbuto-rok a legnagyobb választékban kapható.
Elvállalok mindennemű kárpitos munkát a leg egyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.
Butor javítást és átalakítást a leg-olcsóbb árban számítok.
Ugy helyi mint vidéki megrende-lések gyorsan és pontosan eszközölők.
A n. é. közönség b. partfogását kérve Tisztelettel
922. 13—15.
Mayer Géza
kárpitos és díszítő.

Nagy raktár a legegyszerűbb és legolcsóbb
Butorokból
valamint modern, stilszerű lakás berendezésekből
Kolozsvárt, Szentegyház-u. 6. sz.
867. 27—50.
Fodor József magyar kir. udv. butorgyárosnál.

KITÜNTETVE SESZTÁK JÁNOS KITÜNTETVE
9 éremmel. 9 éremmel.
porcellán-, majolika és üvegfestészete Kolozsvárt, Jókai-utca 2 sz. gr. Rhédey-ház, a New-York szállodával szemben.
Porcellán-festészetenben magyar, francia, angol s japáni stílyben úgy teljes készleteket, valamint egyes darabokat készítek és készletek kiegészítését elvállalom. Elvállalok mindennemű porcellán-, majolika-, és üvegfestészetet, fényképek, czimerek és monogrammok elkészítését, valamint tűzben való por-cellán forasztásokat is. Női kézi munkára való előrajzolás és kifestés u. m. vászonra, selyemre, bársonyra stb., műkedvelőknek mindennemű festészetben mérsékelt díj mellett oktatást adok s az általuk festett porcellán tárgyak kiegészítését felvállalom.
Festés alá való tárgyak a porcellán-festékek legnagyobb árválasztékban nálam minden olcsón gyári áron kapható.
1161. 12—50.

Uj kályha raktár Kolozsvárt
Deák Ferencz-utca 31. szám (volt Belközép-utca).
Bátorkodunk a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 31 sz. (volt Belközép-utca), egy **dus választéku**
KÁLYHA RAKTÁRA
nyitottunk Raktáron tartunk Majolika, Ó-Német honi (Dániel) kályhákat ugyszintén **takarék tűzhelyeket**, fűrdő és kád burkola-tokat a legegysze-rűbbtől a legdiszesebb kivitelben.
Elvállalunk kályhák ujra átrakását és takarítását helyben úgy mint vidéken a leg-szolidabb árban.
Fő törekvésünk a t. közönség becses meg-elégedését kiérdemeln 809. 9—40.
Maradunk hazafias tisztelettel
LICHNOVSZKY és BINDER.
A nálunk készült munkákért teljes felelősséget vállalunk.

Telefonsz. 399. A kenyérliszt fogyasztó közönség figyelmébe! Telefonsz. 399.
A hét év óta fennálló és szolid alapokon vezetett üzletem t. vásárló közönsége előtt már rég bebizonyult tény és valóság, hogy az ország legjobb lisztjei, a legolcsóbb árban nálam
STERN JÓZSEF lisztkereskedőnél, Wesselényi Miklós utca 12 szám alatt kaphatók.
Egy próba megrendelés elegendő, hogy erről bárki is meggyőződést szerezhesen. — Ugyanott a közönség kényelmére a legjutányosabban mindennemű **anon minőségű fűszerárak** is, valamint elsőrendű, kitűnő minőségű **TÜZIFA** waggon és ülszámra, vágottfa mászsáknál házhoz szállítva, teljes méret és felelőség mellett kaphatók. **TÜZIFA**
972. 17—30.
STERN JÓZSEF liszt, fűszer és fakeskedő.

Erdély egyedüli speciális kalap raktára.
Strasser Lajos
Főtízlet: **KOLOZSVÁRT.** Fiók-tízlet: **Egyetem-u. a New-Yorkkal szemben.**
Wesselényi Miklós-utca 22. sz.
Kizárólagos raktár a leghire-sebb bel- és külföldi kalap-gyárakból.
Minden idényre új modellek a legdusabb választékban.
Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.
1060. A nálam vett cylinder kalapok ingyen vasaltatnak. 20—50